

PELASTUSOPISTO

Tuottamukselliset tulipalot ja niitä koskevat ilmoitusmenettelyt

Pelastustoimen tutkimuspäivät
Pelastusopisto 4.–6.6.2019

Pelastuslaitosten ilmoitusmenettelyjen ja yhteistyöryhmien kehittämishanke
VTM, projektipäällikkö Päivi Mäkelä

Pelastuslaitosten ilmoitusmenettelyjen ja yhteistyöryhmien kehittämishanke

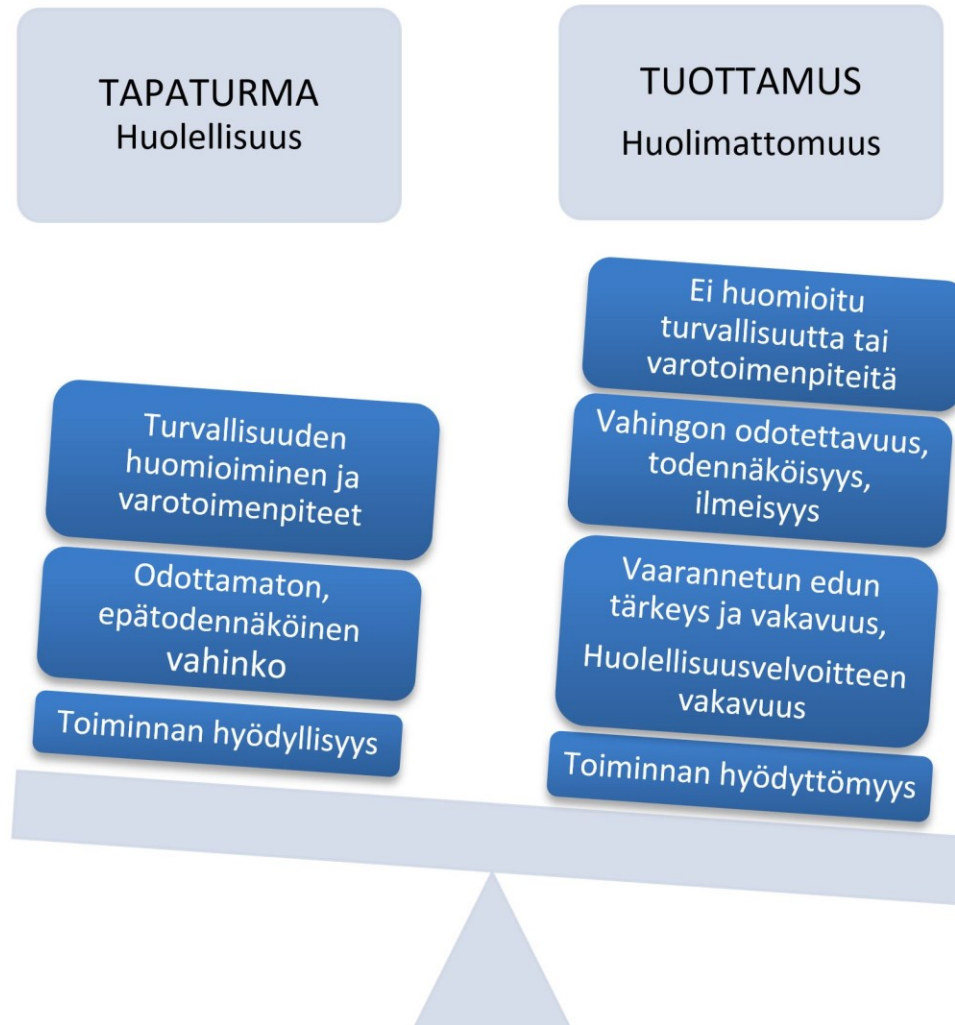
Jatkoa 8/2018 päättyneelle *Tuottamukselliset tulipalot* -hankkeelle (Mari Lehtimäki, Päivi Mäkelä)

Neljä kärkeä:

- *Pell 41 § -ilmoitusmenettelyn vakioiminen koko maahan*
 - poliisin ja pelastustoimen yhteistyöryhmien perustaminen ja vakiinnuttaminen osaksi laitosten rakenteita
 - *tuottamuksellisuutta koskevan koulutuksen tarjoaminen*
 - pelastusrikkomuksen soveltamisalan ja -käytännön selvittäminen
- toteutetaan yhteistyössä Poliisihallituksen kanssa
- 1.1.2019–31.5.2020

Tuottamuksellisuuden arviointi

PelL 41 §

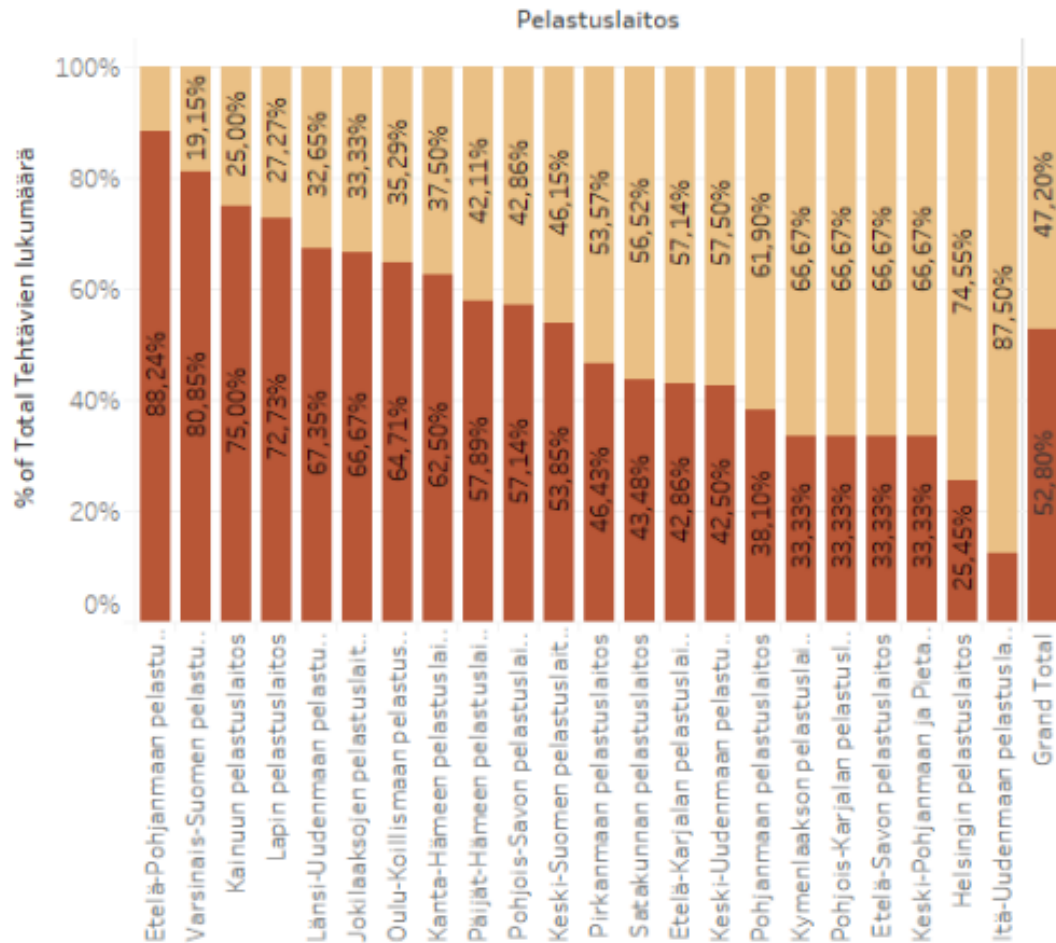
Säädöspohja PelL 41 § 4 mom.:

Jos on aihetta epäillä, että tulipalo tai muu onnettomuus on aiheutettu tahallisesti tai tuottamuksellisesti, pelastusviranomaisen on ilmoitettava asiasta poliisille. Poliisille on ilmoitettava myös palontutkinnan yhteydessä havaituista palo- ja henkilöturvallisuusrikkomuksista.

- rikosepäilyjen saattaminen poliisin tietoon
- pohjimmiltaan kysymys kansalaisten ja tekojen yhdenvertaisesta kohtelusta, siitä että samankaltaiset tapaukset lähtevät yhdenmukaisesti eteenpäin
- myös viranomaisten oma oikeusturva
- ollut voimassa 1.9.1999 lähtien

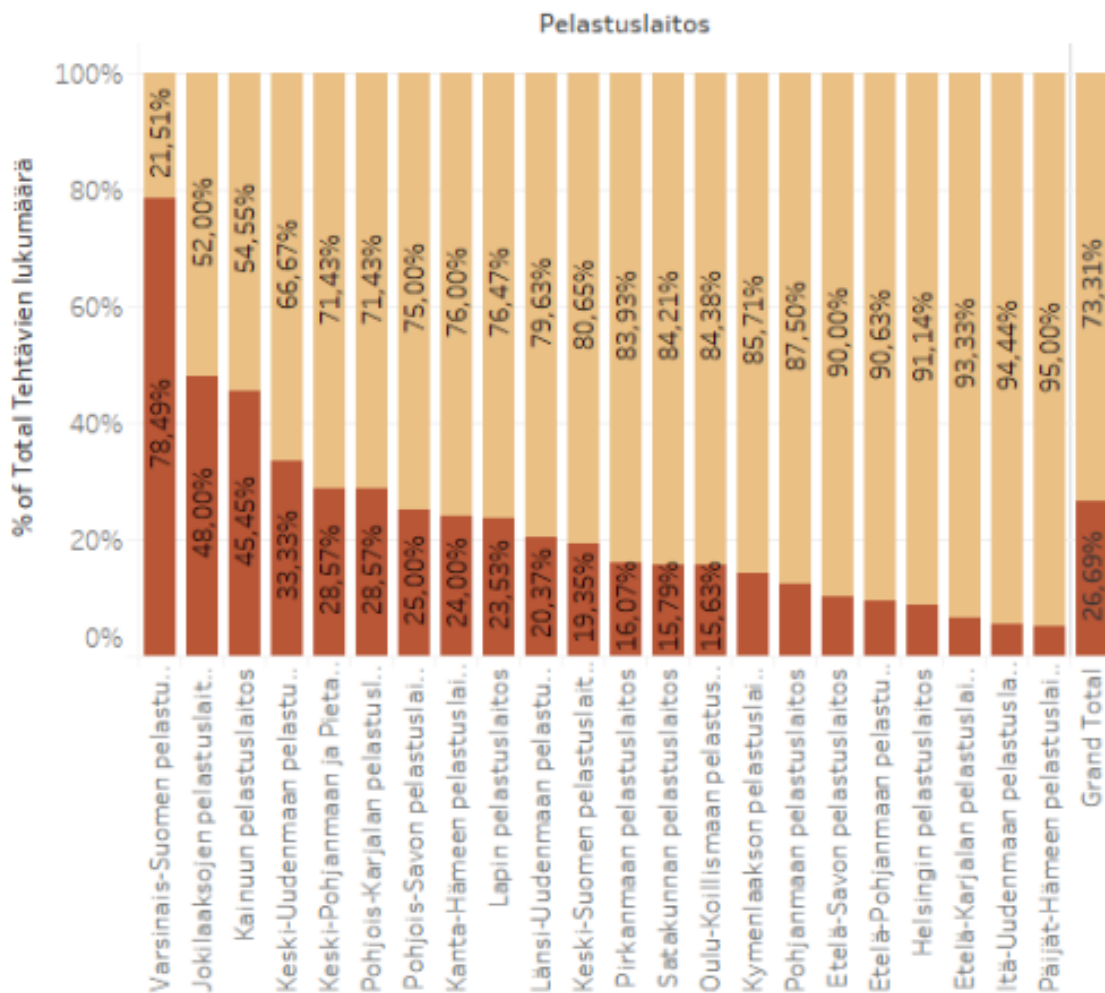

Tahallisten ilmoittaminen 1.1.-6.5.2019

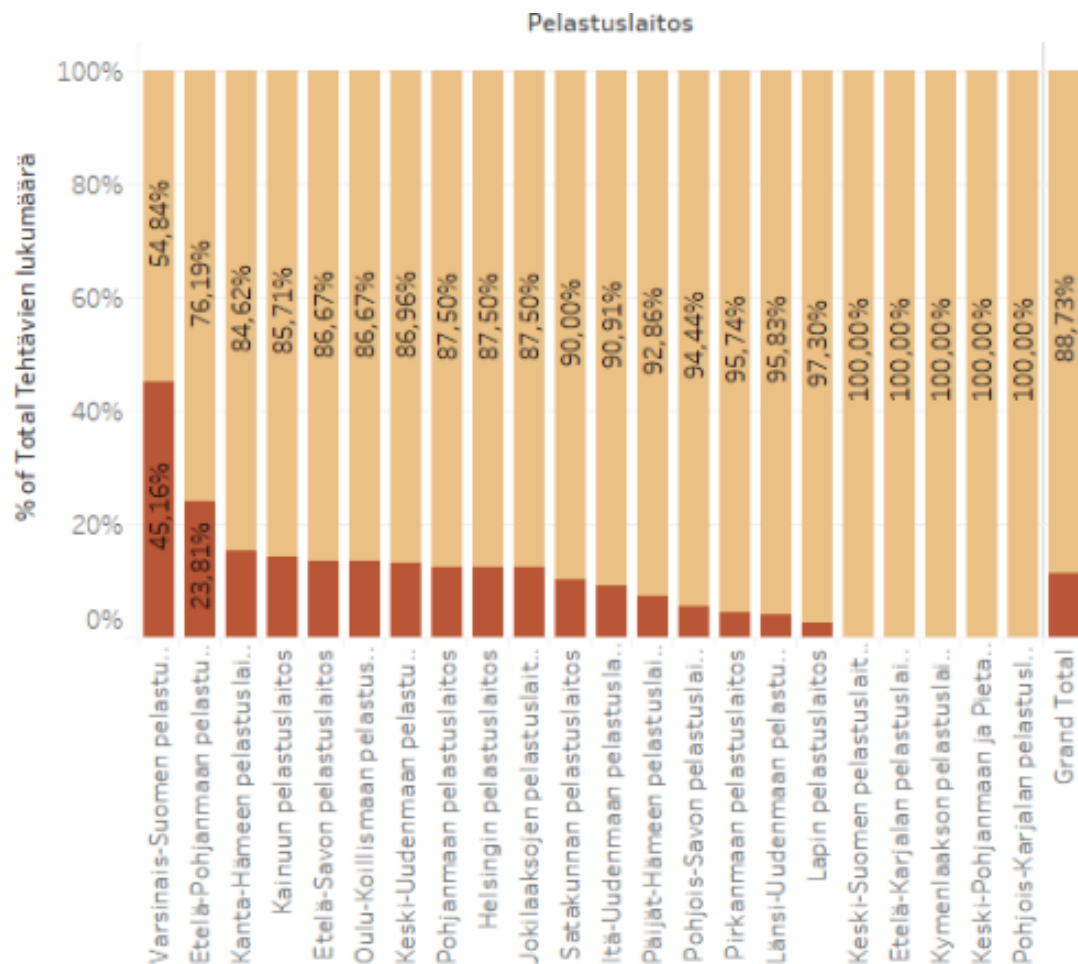

Tuottamuksellisten ilmoittaminen 1.1.-6.5.2019

Syttymissyytä ei voida arvioida -tapausten ilmoittaminen 1.1.-6.5.2019

Ongelmien syyt

- puuttuva menettelytapa – viranomaisten toiminnan myöhempi dokumentoitavuus
- puuttuva tieto (erit. tuottamuksellisuuden arviointi)
- poliisin kenttäpartioiden toiminnasta on vedetty johtopäätöksiä myös poliisin tutkintaa kohtaan (myös väärintulkinnat, suullinen ilmoitus myös helpompi sivuuttaa kuin kirjallinen)
- ennaltaehkäisyn näkökulman sivuuttaminen
- suullinen ilmoitus ei paras mahdollinen lähtökohta poliisin tutkinnalle
- ongelmalliset käsitykset / asenteet
 - **TÄRKEÄÄ:** lieventävät seikat otetaan huomioon vasta myöhemmässä vaiheessa, pelastusviranomaisella ei tähän toimivaltaa

Varsinais-Suomen pilotin tavoitteet

- ilmoituksen tekemisen varmuus ja johdonmukaisuus – kaikista tehdään ilmoitus
- ilmoituksen tekemisen myöhempi todennettavuus (pelkkä merkintä PRONTOon ei riitä, koska on kirjauksena yksipuolinen)
- menettelytapa, missä pyritty sovittamaan yhteen tarkoituksenmukaisuus sekä pelastuslaitoksen että poliisilaitoksen näkökulmasta → ohje laadittu yhteistyössä → molemminpuolinen sitoutuminen
- myös muuhun tiedonvaihtoon ja palontutkintayhteistyön kehittämiseen kiinnitetty huomiota (-> yhteistyöryhmä)
- Varsinais-Suomen pilotti muodostui jatkokehittämisen pohjaksi myös valtakunnallisesti

Kolmikantavalmistelu

- **Varsinais-Suomen pelastuslaitos:**
 - johtava palotarkastaja Knut Lehtinen
 - palopäällikkö Pasi Paloluoma
 - palopäällikkö Markus Rautio
 - suunnittelija, tilannekeskuksen esimies Hanna Ritvanen
 - vuoropalomestari Olli Suominen
- **Lounais-Suomen poliisilaitos:**
 - rikosylikomisario, OTM Aki Lahtinen
 - komisario Kai Loukkaanhuhta
 - komisario Joonas Tikka
- **Tuottamukselliset tulipalot -hanke:**
 - tutkija Päivi Mäkelä
- **käyttöönottovaihe (4.5.2018-):** aluepalopäällikkö Kari Alanko, vanhempi konstaapeli Ville Jyränti, palveleva palotarkastaja Jaripetri Kinnunen, komisario Joni Saarimäki, suunnittelija Harri Heikkilä

Horisontissa näkyvää digiloikkaa odotellessa

- tiedonsiirto PRONTO → Patja / Vitja ei näköpiirissä
- osaksi KEJOa? Ei sekään kovin lähellä näköpiirissä
- (salattu) sähköposti osoittautunut ainoaksi **nyt ja heti** käytettävissä olevaksi välineeksi, millä saadaan järjestymään ilmoitusten tekemisen myöhempi todennettavuus tietoteknisesti turvallisella tavalla
- nyt toteutettu erillisellä lomakkeella, lomakkeen voisi integroida PRONTO:n seuraajaan (ei käytännössä vielä PRONTOon; oli käsittelyssä PRONTO:n järjestelmätyöryhmän kokouksessa 24.5.)

PELASTUSOPISTO

UKK – usein kysyttyjä kysymyksiä

Päivi Mäkelä 6.6.2019

Miksi ilmoitetaan? Eihän poliisia kiinnosta!

- kenttäpoliisin näkemyksestä ei voi päätellä tutkijan näkökulmaa tai mielenkiintoa
- poliisia kyllä kiinnostaa, jopa ne pienetkin
 - muutamia esimerkkejä Varsinais-Suomesta
- suullinen ilmoittaminen helpottaa asian sivuun jättämistä, kirjallinen ilmoittaminen pakottaa eri tavalla tarttumaan asiaan
- tutkinnan keskeyttämisestä ei voi vetää johtopäätöstä, että ilmoituksen tekeminen olisi ollut turhaa
- erotettava akuutti tarttuminen ja myöhempi tiedontarve
- poliisin tilannekuva – jää vajaaksi jos tieto on vajaata
- ilmoitusvelvollisuus on ja pysyy, kiinnostiti muita tahi ei – kiinnostuksen arpominen ylipäänsä irrelevanttia

Miksi ilmoitetaan? Poliisin resurssit eivät riitä!

- suhteuttaminen poliisin työmäärään: tehtävämäärä maltillinen
 - Varsinais-Suomessa 0,7–2,2 %:a poliisille ilmoitetuista rikoksista
 - koko maassa 0,7–1,7 %:a poliisille ilmoitetuista rikoksista
 - osa toki ilmoitettu tätä ennenkin
- yhden viranomaisen resurssit eivät vaikuta toisen viranomaisen lakiin perustuvaan ilmoitus*velvollisuuteen*
- kyse ei ole siitä, että poliisille heitetään lisää työtä, vaan pelastuslaitoksen on tehtävä oma osansa
- aikaisempaa jäsentyneempi ja informatiivisempi ilmoittamismenettely myös alustaa ja edistää tutkintaa eri tavalla kuin suullinen ilmoittaminen

Miksi ilmoitetaan? Lisää turhaa paperityötä!

- ennaltaehkäisyn potentiaali unohtunut:
 - ilmoitusvelvollisuutta ei mielletä yhdeksi osaksi ennaltaehkäisyä palvelevan riskitiedon kartuttamista...
 - eikä riskiä vähentävien toimien mahdollistamista ja kohdentamista
 - PelL 41 § -ilmoitusten kääntäminen tarvittaessa myös paloriskiasumisen käsittelyn suuntaan
- poliisi haluaisi mielellään muutenkin saada kuvan eri rikostyyppien kehittymisestä ja eri alueiden tapahtumista
- pelastusviranomaisen oma oikeusturva
- ilmoitusmenettely helppo ja kevyt

Miksi ilmoitetaan? Emme halua tuomarin roolia!

- --- *"huoli siitä, että pelastusviranomaiselle muodostuu rooli tuomarina ja että nykyinen hyvä status tasapuolisena auttajana tulee muuttamaan kansalaisten käsitystä ja luottamus pelastustoimeen heikkenee."*
 - eikö juuri ilmoittamatta jättämisellä oteta tuomarin rooli, ja siinä sivussa hoideta myös poliisin, syyttäjän ja toisinaan lääkärinkin työt?
 - tasapuolisuus tosiasiallisia tai potentiaalisia vahingonkärsijöitä kohtaan?
- *"Auttajaimago aiheuttaa ristiriitoja, auttajasta tulee rankaisun apuväline"*
 - entä jos vaihtaa ilmaisua: rankaisu → vastuunotto?
- mikä signaali epätoivotusta toiminnasta annetaan?

Ilmoitusmenettelyn laajempi konteksti

- kysymys ei vain yksipuolisesta ilmoituspapereiden lähettämisestä, vain prosessin parantamisesta kokonaisuudessaan
- yleinen kommentti pelastuslaitoksilta: yhteistyö poliisin teknisen tutkinnan kanssa hyvää, näkö- ja keskusteluyhteydessä taktiseen tutkintaan parantamisen varaa
- pelastus- ja poliisilaitosten yhteistyöryhmät – toiminnan vakiointi rakenteisiin, tulevaisuuteen suuntautuminen vs. tähänastinen keikkakohtainen yhteistyö

PELASTUSOPISTO

KIITOKSET MIELENKIINNOSTA!

Päivi Mäkelä

VTM, projektipäällikkö

Pelastusopisto / TKI

paivi.makela@pelastusopisto.fi

0295 453 549, 050 407 2525 (tai 050 359 5129)